

до зацікавлення учнів, одним з яких і виявився метод впровадження бізнес-планів на уроках біології.

Порівнюючи рівні зацікавленості учнів експериментального класу до вивчення біології після впровадження методики бізнес-планів, можна відмітити, що відсоток школярів, які цікавляться біологією збільшився на 23% (з 42% до 65%), при цьому кількість учнів, які не цікавляться біологією зменшилася на 11%. Подібного результату ми досягли і в дослідженнях 2016–2017 н.р., де в експериментальному 10-В класі кількість учнів, які зацікавилися уроком біології зросла з 58% до 72%, тобто на 14%, при цьому школярів, яких урок біології не цікавив стало менше на 16%.

Протягом 2016–2017 навчального року якісна успішність в експериментальному класі значно змінилася в сторону збільшення високих оцінок: кількість оцінок 7, 8, 9 балів на початок року становила 56%, протягом навчального року досягла 90% при, але поступово зменшилась і на кінець року, після впровадження методу бізнес-планів становила лише 8%. Кількість оцінок 10, 11, 12 балів на початку навчального року відповідала 19%, протягом року поступово зростала і на експерименту становила 92%.

Впровадження бізнес-планів в рамках позакласних заходів з біології позитивно відобразилося на рівні навчання школярів, та підвищило інтерес до уроків біології. Серед інших шкільних уроків 31,21% учнів відмічали біологію як улюблений предмет.

Реалізація методу бізнес-планів на уроках біології в школі дозволяє значно активізувати інтерес учнів до дисципліни. Використання даного способу впливає на успішність школярів – збільшується кількість учнів з оцінками 10, 11, 12 балів. Таким чином даний метод може бути рекомендований для впровадження в якості інтерактивного або нестандартного підходу до викладання біології у середніх загальноосвітніх школах.

Сухарева А.А.

студент,

Науковий керівник: Лілік О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Чернігівський національний педагогічний університет

імені Т.Г. Шевченка

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ПОТЕНЦІЙ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ ЗАСОБАМИ ІКТ ТА INTERNET

В умовах постмодернізму «універсальним» жанром для людей різного віку стало фентезі. Розвиток сучасної української літератури вирізняється різноманіттям жанрових форм, широтою порушеної проблематики. Попри широку популярність фентезі серед читачів різних соціальних і вікових груп, виникають труднощі в процесі шкільного аналізу зазначених творів. Це

пов'язано із відсутністю розробленої методики вивчення таких творів, оскільки до шкільних програм фентезі було введено нещодавно.

Основоположними для розробки методики вивчення фентезі в школі стали праці вітчизняних та зарубіжних методистів (Ю. Бондаренка, Т. Бугайко, Ф. Бугайка, Н. Волошиної, С. Жили, Н. Логвіненко, В. Неділька, Є. Пасічника, С. Пультера, Б. Степанишина) та педагогів-практиків, на основі яких визначено шляхи, методи і прийоми взаємопов'язаної діяльності вчителів і учнів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань у процесі шкільного аналізу фентезі [12].

Метою написання статті стало дослідження специфіки використання засобів ІКТ та Internet під час розвитку індивідуальних творчих навичок та вмінь учнів під час вивчення фентезі на уроках української літератури.

Об'єктом дослідження є вивчення фентезі в шкільному курсі української літератури.

Предметом є особливості використання засобів ІКТ та Internet під час виконання творчих завдань з вивчення фентезі в школі для розвитку творчих потенцій учнів.

Фентезі (англ. *fantasy* – фантазія) – літературний жанр, що виник в першій половині ХХ ст. в англomовній прозі, він займає проміжне місце між науковою фантастикою і казкою, веде свій родвід від народних епосів європейських країн (напр., «Калевала» або «Беовульф») [1].

Ідейно-естетичною основою фентезі є переважання уяви над реальністю, що призводить до створення картини «дивного світу», який протистоїть буденній дійсності і звичним, побутовим уявленням про правдоподібність.

Фентезі – жанр фантастики, що використовує ірраціональні мотиви чарівництва, магії, національного епосу в поєднанні з реалістичною нарацією, замальовується віртуальний світ з середньовічним антуражем, нетехнічною психологією, магічними істотами й речами та незвичайними подіями [3].

На теренах українського літературного простору у радянські часи розвиток жанру штучно гальмувався, тому достатнього поширення і дослідження фентезі набуло лише після розвалу СРСР.

На сьогодні слов'янське фентезі якісно відрізняється від західноєвропейського варіанту образною системою і світоглядною концепцією. Твори слов'янського фентезі наповнені відголосками власне національного міфу, що виражається через використання міфічних образів у творах, з їх модифікованими на сучасний лад особливостями характеру та зовнішнього зображення героїв.

Популярність жанру в Україні визначається формуванням фентезі на автентичній українській міфології та можливістю осмислення підлітками під час читання речі, які цікавлять їх у процесі дорослішання.

Вивчення творів сучасного українського фентезі сприяє не тільки розкриттю важливих для молодого читача морально-етичних норм, а й спонукає досліджувати величезні пласти національної літератури. Твори жанру фентезі підвищують рівень знань читача з історії, міфології, культурології, літературо- й мистецтвознавства. Водночас фентезі розвиває

здатність мріяти, уявляти, фантазувати, що є досить важливим для молоді, якій притаманне бажання зміцнювати, перебудовувати.

Процес вивчення фентезі в школі підпорядковується загальним алгоритмам вивчення художніх творів, що становить собою: підготовку до сприймання фентезі, читання твору, аналіз художнього твору та перевірку засвоєного матеріалу. Основним і найбільшим у часовому плані постає етап самого аналізу твору, роботи з текстом.

На нашу думку, ефективність аналізу художнього твору забезпечуватиметься використанням пошуково-дослідницького та частково-пошукового методів, основне завдання яких полягає у розвитку ініціативи, творчих, інтелектуальних здібностей учнів, здатності до самостійного мислення, особистісного сприйняття фентезі.

Пошуково-дослідницький метод в процесі шкільного аналізу фентезі спрямований на організацію учителем пізнавальної діяльності учнів, залучення їх до самостійної практичної діяльності через спостереження і зіставлення творів фентезі української і зарубіжної літератур, художніх текстів різних епох, пошук необхідної інформації в словниках і довідниках різного типу, елементи дослідження літературного твору фентезі, уривків художнього тексту [4].

Унаслідок посиленого інтересу сучасної молоді до електронних технологій та збільшення впливу мас-медіа на людину у більшості сфер її діяльності актуальним буде застосування інформаційно-комунікативних технологій під час вивчення фентезі та їх поєднання з традиційними методами навчання, зокрема й частково-пошуковим та пошуково-дослідницьким.

Інформаційно-комунікативні технології – це методи та технологічні пристрої забезпечення інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і приладів передавання інформації [2].

На сьогодні використання ІКТ на уроках української літератури є одним із напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості.

Використання ресурсів Internet та ІКТ на уроках української літератури під час вивчення фентезі актуальне внаслідок глобального зв'язку щоденного життя молоді з мас-медіа та соціальними мережами.

У процесі шкільного аналізу фентезі пропонуємо використовувати такі види навчальної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: вивчення історії написання твору; дослідження біографії автора засобами Internet, а саме: перегляд індивідуальної сторінки письменника, пошук в мережі цікавих фактів про його життя; аналіз творчої позиції через перегляд різноманітних аудіо і відеозаписів (виступів, інтерв'ю); можливість реального спілкування з сучасним автором фентезі засобами Skype.

Під час обговорення та аналізу твору фентезі на уроці цікавим для учнів буде відвідування фан-сайтів та «фандомів» відповідного автора чи конкретного його твору, що дає можливість обміну думками з приводу прочитаного з іншими читачами та ознайомлення з безліччю варіантами прочитань того самого твору (використання вищезазначених ресурсів

можливе тільки після ретельної перевірки ресурсу вчителем щодо придатності та доцільності представлення його учням).

Унаслідок постійного підвищення вимог суспільства щодо розумового та творчого розвитку учня необхідною умовою вивчення літератури стає творчий підхід у поєднанні з ІКТ та традиційними методами.

Розвиток творчих потенцій учнів на уроках української літератури під час вивчення творів фентезі також може бути реалізований у форматі розробки персональних та групових проєктів.

Метод проєктів – освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку [5].

Використання ІКТ органічно поєднується з методом проєктів у процесі розробки учнівського сайту, який надає широкі можливості для демонстрації творчих досягнень учнів в межах обраної тематики, наприклад – фентезі.

Учнівський сайт, розроблений під керівництвом вчителя та за активної участі активу класу, дає необмежені можливості доступу, оцінки та обговорення розміщених на ньому матеріалів за прямою аналогією до соціальних мереж, звичних для молоді, та має потенціал до розвитку у форматі, наприклад «загальношкільного сайту любителів фентезі».

На сайті можуть бути опубліковані результати творчих робіт учнів за час вивчення твору фентезі, а саме: а) малюнки у варіантах індивідуальних ілюстрацій до твору чи створення «авторських обкладинок»; б) розміщення уривку з твору з підібраним до нього звуковим оформленням; в) публікування учнівських «фанфіків» за твором.

Створення учнівського сайту за аналогією до соціальних мереж у якісно і тематично модифікованому варіанті є прогресивним кроком і відкриває широкі перспективи для подальшого розвитку в більший проєкт.

Варіант підсумкової презентації сайту і всієї проробленої діяльності можливий у формі літературного вечору, конференції, позакласного заходу. Захід буде базуватися на творчих досягненнях учнів, це можуть бути демонстрації малюнків за допомогою проєктора, декламування обраного уривку твору з музичним супроводом, розігрування сцен учнями, презентація «фанфіків». Проведення подібних занять суттєво підвищить інтерес учнів до літератури та українського фентезі.

За підсумками дослідження органічне поєднання ІКТ, пошуково-дослідницького та творчого методів, методу проєктів активізує і якісно покращить знання учнів у сфері українського фентезі й одночасно сприятиме творчому розвитку вмінь та навичок. Сучасний учень продуктивніше засвоює інформацію подану в обробленому вигляді з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Отже, використання зазначених методів під час вивчення фентезі на уроках української літератури може стати поштовхом до більш широкого їх застосування під час вивчення будь-якої теми з курсу української та зарубіжної літератури в школі.

Список використаних джерел:

1. Задорожна О. Фентезі як інтермедіальний жанр // [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://philology.knu.ua/files/library/lit_st/44-1/18.pdf
2. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в школі// [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://progres.in.ua/rozvyt/suspil/11-iktvshkoli.html>
3. Літературознавчий словник – довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. – К: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
4. Логвіненко Н.М. Українська фантастична проза в системі факультативних занять: Методичний посібник. – К: Книга, 2012. – 227 с.
5. Косогова О.О. Метод проєктів на уроках зарубіжної літератури: методичний посібник. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 28 с.

Khomenko L.M.

Senior Lecturer,

Sumy National Agrarian University

INTERACTIVE METHODS AS A POWERFUL TOOL OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING

There is a widespread agreement that high quality interaction between teacher and learners is an important element of effective teaching. However, we well know that in the traditional model of direct teaching, the only interactive resource available to the learner is the teacher. The traditional methods of the university educational process (tests, lectures, drills, explanations, exercises, etc.) are certainly important for professional development. However, their limitations are acutely felt at present when a complex phenomenon such as competence is formed. Therefore, the main objective of modern education should focus on the student's independent activity, the organization of self-learning environments and experimental and practical training, where students have a choice of actions and can use initiative as well as have a good command of foreign languages.

Transition to competence-based approach in the process of training requires using various interactive forms (computer simulations, business and role-playing games, analyses of concrete situations, psychological and other trainings) in combination with out-of-class work. Recently such concept as «interactive training» was widely adopted. The term «interactive» comes from English «interact» («inter» – «mutual», – «to work» with «act»). Therefore, «interactive methods» can be translated as «the methods allowing students to interact among themselves». «Interactive training» is considered as «the way of knowledge which is carried out in the forms of joint activity which are trained». In fact, training happens in interaction of all students and the teacher [3]. A brief survey of literature suggests that the idea of interactivity in teaching is very much a British construct. However, a similar approach is adopted by Alexander (2004), who finds from his work in international comparative pedagogy that most teaching is based on a basic repertoire of three types of classroom talk: rote, recitation and instruction/exposition. He suggests these are unlikely to offer the types of cognitive challenge required to